

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Стратегия за цифров единен пазар за Европа“

[COM(2015) 192 final]

(2016/C 071/11)

Докладчик: г-н Raymond HENCKS

Съдокладчик: г-н Thomas McDONOGH

На 12 май 2015 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Стратегия за цифров единен пазар за Европа“

[COM(2015) 192 final].

Секция „Транспорт, енергетика, инфраструктура, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 24 ноември 2015 г.

На 512-ата си пленарна сесия, проведена на 9 и 10 декември 2015 г. (заседание от 9 декември 2015 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 219 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 7 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК подкрепя стратегията за европейски цифров единен пазар Той обаче изразява безпокойство от недостатъчната политическа воля на част от държавите членки да постигнат пробив към творчески и новаторски, а не само потребителски цифров съюз.

1.2. Стратегията за цифров пазар в Европа, предложена от Комисията „Юнкер“, представлява продължение на предходни цифрови стратегии и програми и от нея се очаква да даде нов тласък на политиката на ЕС за цифровите технологии, чието прилагане все още се бави. Същевременно това е и нов акцент върху търговията и потребителите и мерките, необходими за увеличаването на търговския обем, на броя на потребителите и подобряването на условията и защитата на потребителите.

1.3. Във връзка с това най-наложително е да се преодолее недостигът на умения. Това може да се окаже въпрос, свързан колкото с езиковата и математическата грамотност, толкова и с цифровите умения и с отговорното им използване. На второ място е необходимо да се осигури лесно използване на платформите за стимулиране на пазара, така че тяхната дейност не би трябвало да се ограничава. На трето място, съществува необходимост от съответните приложения, така че акцентът върху стандартизацията ще бъде от полза. По-широкото прилагане на електронно управление ще спомогне повече граждани да се включат в цифрова дейност. От гледна точка на потребителите ЕИСК приветства инициативите за по-добър достъп на потребителите и бизнеса до цифрови стоки и услуги в цяла Европа.

1.4. Някои, но не всички от подробно описаните в раздел 4.2 инициативи („Създаване на подходящи условия за успешното развитие на цифровите мрежи и услуги“) се отнасят до мрежовата инфраструктура и са част от Програмата в областта на цифровите технологии. Тези предложения са важни в общия контекст на единния пазар и поради кратките срокове, в които ще бъдат разгледани. Някои от другите инициативи в този раздел са важни за правата на потребителите.

1.5. ЕИСК подкрепя Комисията в решимостта ѝ да премахне разпокъсаността на 28-те национални стратегии и цифрови пазари, за да ги обедини в европейски подход, като по този начин се осигури челна позиция в цифровата икономика в световен мащаб, доминирана предимно от трети държави.

1.6. ЕИСК е убеден, че Европейският съюз, който разполага с отлични познания и с голям опит в редица цифрови области, все още може да навакса изоставането си. В този контекст ЕИСК настоява за развитието на мултидисциплинарни изследователски центрове и центрове за взаимодействия в рамките на европейското научноизследователско пространство в области като компютърните услуги в „облак“, наноелектрониката, съхранението и обработката на големи информационни масиви, устройствата, които могат да бъдат използвани или управлявани от разстояние (свързани обекти) и интелигентните услуги.

1.7. ЕС би могъл да навакса това изоставане само ако успее в кратък срок да обедини ресурсите си за мобилизиране и координиране на усилията на публичния и частния сектор на 28-те държави членки, като всички заинтересовани страни бъдат включени в обсъжданията относно стратегията за цифров единен пазар. ЕИСК приветства ангажимента на Комисията да започне обществена консултация за всяко от своите бъдещи действия в рамките на цифровия единен пазар.

1.8. ЕИСК изразява съжаление, че в програмата в областта на цифровите технологии липсва социално измерение (с изключение на въпросите относно цифровите умения), въпреки че развитието на услугите и на бизнес моделите води до дълбоки промени в сферата на труда. ЕИСК счита, че наред с потенциалните ползи, трябва да бъдат взети под внимание и многобройните рискове и предизвикателства, по-специално в областта на сигурността и организацията на труда и социалната сигурност, също както и предвидените в Договора процедури относно социалния диалог и хоризонталната социална клауза, които трябва да заемат своето място в стратегията за единен европейски пазар⁽¹⁾. ЕИСК счита, че социалното измерение с всичките му последици за заетостта следва да представлява четвъртият стълб на стратегията за европейски цифров единен пазар.

2. Въведение

2.1. ЕИСК разбира понятието „цифров единен пазар“ като прехвърлянето на транзакции и дейности от съществуващия вътрешен пазар на ЕС в интернет. Това отчасти вече е факт, но инициативите, очертани от Комисията, са насочени към реализирането на пълния цифров потенциал. Дейностите и транзакциите на пазара са свързани с производството на стоки и доставката на услуги, а впоследствие с посредничество, дистрибуция и потребление. Транзакциите между потребители, предприятия и публични органи отразяват както влиянието на социалните мрежи, така и тенденцията към общество на споделянето. В цифровия единен пазар публичните органи имат ролята на доставчик на услуги.

2.2. Ползите от прехвърлянето на бизнес процесите в интернет са ясни: по-голяма интеграция във веригата за създаване на стойност, ускоряване на процесите от проектирането до доставката, подобро взаимодействие с клиентите (особено в контекста на социалните мрежи) и по-висока конкурентоспособност като цяло. С продължаването на прехода ще се отвори пътят за „интернет на нещата“ и за четвъртата индустриална революция.

2.3. Уникалната характеристика на вътрешния пазар е, че той е замислен като транснационален и следователно по принцип е добре адаптиран към използването на интернет. Въпреки това съществуват проблеми, свързани със самия вътрешен пазар, с адаптирането на правилата, законите и нормативната уредба за цифровата среда, слабости по отношение на цифровата готовност на всяка от изброените по-горе категории (предприятия, публични органи и потребители), недостатъци по отношение на технологичната инфраструктура на единния цифров пазар и потенциални проблеми, свързани с доминирането на големи платформи.

2.4. Успоредно с проекта за единния цифров пазар Комисията осъществява своята Програма в областта на цифровите технологии. В нея се разглеждат основателни опасения относно недостатъчното присъствие на ЕС в глобалната хардуерна и софтуерна индустрия, но тези опасения са второстепенни за единния цифров пазар. Според Комисията ползата от окончателното изграждане на цифровия единен пазар по отношение на БВП и заетостта е много голяма, и всичко, което трябва да се направи, е в рамките на настоящите възможности на ЕС и държавите членки.

2.5. Ако единният пазар на услуги не бъде окончателно изграден, това ще има сериозни последици за развитието на цифровия единен пазар. Секторът на услугите е доминиращ в икономиките на държавите членки. Транзакциите в интернет във все по-голяма степен се явяват движеща сила на доставката на услуги; напредъкът в прилагането на стратегията за единния цифров пазар би могъл, сам по себе си, да улесни единния пазар на услуги.

2.6. Правилата, уредбите и законите, разработени за транзакциите на хартиен носител и за първите десетилетия на електронната търговия, се превърнаха в пречка за постигането на цифров единен пазар. ЕИСК приветства предложената законодателна програма и определените амбициозни срокове:

- законодателни предложения за прости и ефективни правила за трансгранични договори за потребителите и предприятията;
- преглед на Регламента за сътрудничество в областта на защитата на потребителите;
- мерки в областта на доставката на колетни пратки;

⁽¹⁾ Становище на ЕИСК относно „Въздействието на цифровизацията върху услугите и заетостта“ (ОВ С 13, 15.1.2016 г., стр. 161).

- широкообхватен преглед с цел изготвяне на законодателни предложения за преодоляване на необоснованото блокиране на географски принцип;
- секторно проучване на конкуренцията в електронната търговия, свързано с онлайн търговията със стоки и извършването на услуги по интернет;
- законодателни предложения за реформа на режима на авторското право;
- законодателни предложения за намаляване на административната тежест върху предприятията, произтичаща от различните режими на ДДС;
- инициативи относно собствеността върху данните, свободното движение на данни (напр. между доставчиците на компютърни услуги „в облак“) и европейските компютърни услуги „в облак“;
- преглед на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот в електронните комуникации.

2.7. Въпреки че законодателната програма, описана в параграф 2.6 по-горе, е ясно определена, предвидените действия за повишаване на осведомеността, уменията и подготовеността на трите категории — потребители, предприятия и публични органи — по отношение на интернет са много по-неясни:

- цифровите умения и опит, особено за много групи граждани на ЕС, далеч не са достатъчни, също както и предложенията на Комисията в това отношение. ЕИСК изразява съжаление във връзка с факта, че Комисията не дава достатъчен приоритет на този решаващ фактор за успеха на единния цифров пазар и европейското информационно общество;
- приемане на план за приоритетни ИКТ стандарти и разширяване на европейската рамка за оперативна съвместимост за обществените услуги;
- нов план за действие за електронно управление, включително инициатива за принципа на еднократно подаване на информация към публичните администрации и инициатива за свързаност на търговските регистри.

Взети заедно, тези инициативи ще имат отражение върху гражданите, МСП, държавния и частния сектор на услугите и секторните приложения, които са от основно значение за изграждането на единния цифров пазар. Тези предложения обаче не изглеждат достатъчно прецизно формулирани и не се отличават с необходимата неотложност. ЕИСК ще следи внимателно развитието на тези инициативи, които са под контрола на ЕС и държавите членки.

2.8. Предлагат се редица важни инфраструктурни инициативи:

- преглед на Директивата за спътниковото излъчване и кабелното препредаване;
- законодателни предложения за реформа на съществуващите правила в областта на далекосъобщенията;
- преразглеждане на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (Комисията ще извърши преглед на тази директива);
- изграждане на договорно публично-частно партньорство за киберсигурност.

Далекосъобщенията и киберсигурността са очевидни приоритети, но изясняването на правилата за кабелна, сателитна и широколентова доставка на аудио-визуални услуги също е въпрос, който не търпи отлагане.

2.9. Платформите дават тласък на единния цифров пазар. Повечето членове на трите категории (потребители, предприятия и публични органи) ги използват ежедневно. Те са достъпни, лесни за ползване, и често безплатни. Понатагъшното им развитие е безусловно необходимо, но съществуват опасения, че:

- те улесняват пробивни приложения, които се явяват предизвикателство за някои сектори и утвърдени предприятия. Въпреки че тези платформи са изгодни за клиентите, утвърдените предприятия поставят под въпрос тяхната законност;
- много платформи имат господстващо положение, което повдига въпроси относно потенциални злоупотреби с него;

— повечето големи платформи са установени извън ЕС, но и в ЕС съществува сектор на платформите и той се нуждае от равнопоставени условия, за да оцелее и да просперира.

Затова ЕИСК приветства проучването „Всеобхватен анализ на ролята на платформите на пазара, включително незаконното съдържание в интернет“. За успешното изграждане на единния цифров пазар са нужни проспериращи платформи и затова правоприлагането не би трябвало да ограничава тяхната свобода на действие.

2.10. Предвид направения по-горе анализ, ЕИСК разглежда изложените в параграф 2.7 по-горе програми на ЕС като възможната ахилесова пета на стратегията и би искал да изрази своите уговорки по отношение на платформите.

3. Общи бележки

3.1. Безспорно е, че до момента Европейският съюз не се възползва максимално от огромните възможности, които предлагат цифровите технологии. Това до голяма степен се дължи на факта, че пазарът на ЕС остава разделен на 28 национални пазара.

3.2. Някои държави членки обаче очевидно предпочитат да запазят и развият чисто национална стратегия в областта на цифровите технологии вместо да проправят път към новаторски и творчески европейски цифров съюз. Същевременно германският и френският министър на икономиката призоваха за създаването на обща рамка, иницирана по-специално от техните две страни.

3.3. Освен това ЕИСК отбелязва, че министър-председателите на някои държави членки изпратиха писмо до председателя на Съвета, за да изразят своите резерви по отношение на изпълнението на стратегията. Те подчертаха, че е важно „да се регулира само когато са налице ясни доказателства за необходимостта от това, въз основа на принципите на разумното регулиране и на задълбочена оценка на въздействието. Абсолютно очевидно е, че цифровият единен пазар може да бъде успешно изграден само ако не се задушават иновациите, инвестициите и предприемаческият дух“. ЕИСК споделя тази гледна точка, при условие че бъдат взети предвид също и интересите на потребителите и работниците.

3.4. Комисията разглежда тази нова стратегия за завършване на изграждането на цифровия единен пазар като продължение на Програмата в областта на цифровите технологии за Европа от 2010 г. Програмата предвиждаше 101 действия, от които, според Комисията, 72 са били осъществени, а 23 би трябвало да приключат в определения срок, което обаче не означава окончателно изграждане на цифровия единен пазар, така че част от тези инициативи са включени и в разглежданата нова стратегия.

3.5. При представянето на политическите насоки на новата Европейска комисия нейният председател г-н Юнкер посочи, че „създаването на свързан цифров единен пазар може да генерира до 250 милиарда евро допълнителен растеж в Европа [...] и така могат да се създадат стотици хиляди нови работни места“. В разглежданото съобщение се казва, че „БВП на ЕС би могъл да нарасне с 415 млрд. евро“, а двамата членове на Комисията, в чиито ресори попада цифровата икономика, говорят за 3,8 млн. работни места, които може да генерира един цифров единен пазар.

3.6. ЕИСК смята, че е контрапродуктивно да се засипват гражданите с числа, които варират съществено в зависимост от предоставящата ги служба на Комисията, но се представят като неопровержими факти, въпреки че са доста ненадеждни. Такива изявления в крайна сметка създават у хората недоверие към политиките, вземащи решенията, и предизвикват безразличие към същинските проблеми.

3.7. Досега Комисията никога не е предоставяла доказателства, че нейните прогнози от този вид са се сбъждали. ЕИСК отправя искане в края на мандата си сегашната Комисия да направи равностметка и да я съпостави с прогнозите си.

3.8. ЕИСК счита, че не е реалистично да се очаква окончателно изграждане на цифровия единен пазар в рамките на текущия мандат на Комисията, още повече че не са публикувани проучвания на въздействието или научни изследвания в подкрепа на тези твърдения. ЕИСК счита, че прогнозите на Комисията следва да бъдат съпоставени с проучванията, които предвиждат значителни загуби на работни места, предизвикани от свързаните с цифровизацията промени⁽²⁾.

3.9. Според Комисията изграждането на свързания цифров пазар ще позволи на Европа да запази водещата си позиция в областта на цифровата икономика в световен мащаб и в същото време ще даде възможност на европейските предприятия да се развият и извън Съюза.

⁽²⁾ Вж. бележка под линия 1.

3.10. ЕИСК констатира със съжаление, че амбицията на ЕС, залегнала в Лисабонската стратегия от 2000 г., според която европейската икономика трябваше да се превърне в най-конкурентната и най-динамичната основана на знанието икономика в света, с възможности за устойчив икономически растеж, съпътстван от количествено и качествено подобряване на заетостта и по-голямо социално сближаване, беше съществено ревизирана в посока надолу.

3.11. Европейският съюз изостава.

Цифровата икономика се превърна в запазена територия на САЩ и Азия. Около петдесет големи европейски оператора на електронни комуникационни услуги са обект на 28 различни национални регулаторни рамки, докато шестте основни оператора на пазара в САЩ и тримата гиганти на китайския пазар се управляват от единна регулаторна рамка. Виждането за вътрешноевропейски цифров пазар като фактор за интеграция вече не подхожда за един цифровизиран свят без граници; освен това то не попречи на големите платформи от трети страни да създадат монополи или олигополи в повечето държави от ЕС.

3.12. ЕИСК продължава да се надява, че ЕС все още може да навакса изоставането си и че стратегията за цифров единен пазар в Европа е в състояние да вдъхне нов живот на сектора — но при условие че се отличава с творчество, а не залага само на използването на цифровите технологии, да насърчи качествен скок на обществото към ранно обучение на младите хора за поощряване на отговорно използване на уменията в областта на цифровите технологии, да премахне цифровото разделение, да гарантира достъп за всички граждани (включително хората с увреждания) и да осигури подходящи публични и частни инвестиции в образованието, професионалното обучение и изследователската дейност.

3.13. За тази цел ЕС трябва да обедини ресурсите си за мобилизиране и координиране на усилията на публичния и частния сектор в 28-те държави членки. Това е безусловно необходимо, ако Съюзът не иска да остане встрани от повратните промени, които редовно възникват в цифровата икономика, като например мобилните приложения, чийто брой драстично се увеличи за няколко години, услугите „в облак“, големите информационни масиви (big data) или стратегическите предизвикателства, които вече са на равнището на гигантските платформи за цифрови услуги, превърнали се в задължителни пътища за достъп до интернет. В дискусиата относно стратегията за единен цифров пазар трябва да бъдат включени всички заинтересовани страни и да се вземат предвид защитата и основните права на гражданите, потребителите, работниците и хората с увреждания с оглед на едно приобщаващо общество.

3.14. ЕИСК е принуден да констатира пълната липса на социално измерение в стратегията за цифров единен пазар. Въздействието на цифровизацията върху заетостта и произтичащите от него предизвикателства продължават да бъдат до голяма степен пренебрегвани, въпреки че постоянното развитие на услугите и бизнес моделите води до дълбоки промени в сферата на труда, със съществено отражение върху естеството на работата и структурата на предприятията и с риск от разваляне на колективните трудови договори. В този контекст предвидените в Договора процедури относно социалния диалог, както и хоризонталната социална клауза трябва да заемат своето място в стратегията за цифров единен пазар. В становището си ССМІ/136 относно въздействието на цифровизацията върху сектора на услугите и заетостта във връзка с индустриалните промени ЕИСК отправи редица препоръки с оглед на това развитието на цифровите технологии да не навреди на ефективността на съществуващите системи за професионално обучение, защита на заетостта, социална сигурност и данъчно облагане. ЕИСК счита, че социалното измерение с всичките му последици за заетостта следва да представлява четвъртият стълб на стратегията за европейски цифров единен пазар.

3.15. Друга област, в която ЕС има възможност да изтъкне своята позиция, са големите информационни масиви, където техническите стандарти за организиране на събирането и обработването на данни все още предстои да бъдат създадени. За да се постигне това, е необходимо различните национални нормативни уредби да се уеднаквят в съгласувана европейска рамка, която, благодарение на интелигентна политика в областта на обработката на данни, да се отличава с балансирано съотношение между икономическите интереси и защитата на неприкосновеността на личния живот в различни области като медицината, общественото здраве, персоналните услуги, хранително-вкусовия сектор и т.н.

3.16. Европейският съюз, свикнал с дискусии по техническите стандарти между държавите членки, може да използва своя опит в тази област с цел създаване на европейска политика в областта на данните, опирайки се на качествена правна рамка, и да запази контрола си върху стандартите за защита на личните данни (вж. SWIFT), така че те да не бъдат налагани от други участници.

3.17. ЕИСК отбелязва също така, че в цифровия сектор има значителен дисбаланс по отношение на представителството на двата пола и че преобладаващото мнозинство от специалистите в ИКТ са мъже. С оглед на многото незаети работни места в сектора на ИКТ Европейският съюз и държавите членки би трябвало да насърчат повече кандидати от женски пол да се насочват към кариера в областта на цифровите технологии.

3.18. В доклада си „*Golden growth: Restoring the lustre of the European economic model*“ (Златен растеж: възстановяване на блясъка на европейския икономически модел) Световната банка раздели Европейския съюз на шест блока, за да открие въз основа на цифрови показатели значителните различия между държавите членки при използването на технологии, умения и цифрови приложения, както и по отношение на електронната търговия. ЕИСК призовава Комисията да вземе изцяло под внимание тези различия при определянето на приоритетните действия в работния си план.

3.19. Накрая, ЕИСК отбелязва изявлението на Комисията, че — освен финансиране от ЕС в размер на около 21,4 млрд. евро — Европейският фонд за стратегически инвестиции ще подкрепи широк спектър от проекти в областта на цифровите технологии, и посочва, че Европейската инвестиционна банка и Европейският инвестиционен фонд предлагат значителни възможности за допълнително финансиране. ЕИСК приветства факта, че Комисията ще работи с ЕИБ, организаторите на проекти и държавите членки, за да бъдат изцяло използвани наличните средства, но все пак си задава въпроси относно причините, поради които средствата от ЕС, разпределени на държавите членки, останаха в голяма степен неоползотворени. ЕИСК отправя искане да бъде извършен анализ на риска в тази област, за да се гарантира ефикасно и ефективно използване в бъдеще.

4. Специфични бележки

4.1. По-добър достъп за потребителите и предприятията до цифрови стоки и услуги в цяла Европа

4.1.1. Законодателни предложения за прости и ефективни правила за трансгранични договори за потребителите и предприятията

Това е амбициозна инициатива, но заслужава да бъде приветствана, ако е осъществима. Въпреки това трансграничната търговия, осъществявана електронно или по друг начин, ще продължава да бъде предизвикателство за МСП и частните лица поради езикови и културни проблеми. Чрез справедливи и прости стандартизирани текстове на договори на всички езици на ЕС би се премахнала една сериозна пречка, но ще останат други, като например опасения относно сигурността на електронната търговия — трансгранична или в рамките на страната. Във връзка с това Комитетът приветства инициативата за киберсигурност.

ЕИСК очаква при разработването на стратегията за единния цифров пазар в Европа всички предложения да гарантират висока степен на защита на потребителите и да не водят до намаляване на настоящото равнище на защита в нито една държава членка.

Сред социалните партньори все още съществува опасение, че трансграничната електронна търговия може да попречи на съществуващите национални предприятия. Това опасение подчертава необходимостта от включване на социално измерение в стратегията.

4.1.2. Преглед на Регламента за сътрудничество в областта на защитата на потребителите

Ефективното сътрудничество е, разбира се, задължително условие за безпрепятствена трансгранична защита на потребителите. Процедурите за своевременно обезщетение и правна защита вероятно ще бъдат от ключово значение за положителното възприемане на трансграничната електронна търговия.

Следва да се положат всички усилия, за да се намали регулаторната тежест за МСП.

ЕИСК счита, че Комисията би следвало:

- да гарантира, че потребителите могат да получат трансгранично достъп до законно предлагано съдържание при справедливи и разумни условия;
- да проучи в каква степен потребителите са дискриминирани онлайн въз основа на страната, в която живеят, какви са последиците от това за икономиката и за потребителите и да предложи необходимите стъпки за борба срещу всякакъв вид дискриминация;
- да направи преглед на прилагането и спазването на правата на потребителите, да установи как се прилагат правата на потребителите във връзка с цифровите продукти, и да гарантира, че потребителите и предприятията разбират своите права и са уверени, че те ще бъдат прилагани.

4.1.3. Мерки в областта на доставката на колетни пратки

Бързата доставка на колетни пратки е ключът към удовлетворението на потребителите на националните пазари за електронна търговия и функционира добре. Логично е трансграничната електронна търговия да бъде подкрепяна по подобен начин, но Комитетът отбелязва, че основните международни доставчици на колетни пратки вече действат в Европа.

4.1.4. Широкообхватен преглед с цел изготвянето на законодателни предложения за преодоляване на необоснованото блокиране на географски принцип ⁽³⁾

Това се отнася както за електронната търговия, така и за аудио-визуалните услуги. В електронната търговия търсенето на стоки и услуги рядко показва резултати извън географския обхват на търсещия. От друга страна, ако се предоставят резултатите от целия ЕС, търсенето би могло да се „удави“ в твърде големия им обем.

Всъщност търсещият потребител може да настрои търсачката за всеки желан географски обхват. Проблемът е, че потребителите от различни географски райони могат да бъдат обект на дискриминационно ценообразуване, както показва неотдашното дело срещу Дисниленд Париж. ЕИСК би подкрепил мерки, които да гарантират, че трансграничната търговия се осъществява при равни условия, така че потребителите да са защитени. Друг проблем е, че в някои случаи просто се отказва трансграничен достъп до дадени уебсайтове.

Блокирането на аудио-визуално съдържание на географски принцип има два аспекта: ограничаване на външния достъп на потребители до услуги, които те имат право да ползват в собствената си страна, но не и когато пътуват извън нея, и ограничаване на външния достъп на граждани на държава — членка на ЕС, до услуги в друга държава членка. В първия случай ЕИСК препоръчва въвеждането на цифрови самоличности, с цел улесняване на достъпа. По отношение на втория аспект ЕИСК е наясно, че повечето случаи на блокиране на географски принцип се дължат на ограничения на правата или на търговски съображения. Една рационализирана рамка за правата би била от полза, но трябва да се внимава да не се нарушават бизнес модели, свързани с рекламата и достъпа до пазара.

4.1.5. Секторно проучване на конкуренцията в електронната търговия, свързано с онлайн търговията със стоки и извършването на услуги по интернет

ЕИСК приветства надзор на пазара от страна на органите за защита на конкуренцията и строг режим на санкции срещу злоупотребата с господстващо положение. В същото време обаче ЕИСК отбелязва, че технологията и цифровата икономика бяха развити от големи компании в полза на икономиката и обществото като цяло. Затова ЕИСК настоятелно препоръчва предвидените проверки да се основават стриктно на установените принципи на търговското право и правото в областта на конкуренцията.

4.1.6. Законодателни предложения за реформа на режима на авторското право

ЕИСК подкрепя тези предложения, доколкото различните търговски бизнес модели запазват своята жизнеспособност и се зачитат правата върху интелектуалната собственост.

4.1.7. Преглед на Директивата за спътниковото излъчване и кабелното препредаване

Тази директива се отнася за координирането на определени правила относно авторското право и на правила, свързани с авторското право, приложими към спътниковото излъчване и кабелното препредаване. Комитетът е съгласен, че е необходимо директивата да се преразгледа както във връзка със законодателните предложения, визирани в параграф 4.1.6, така и за да бъдат отразени дълбоките промени, протичащи в тези сектори.

4.1.8. Законодателни предложения за намаляване на административната тежест върху предприятията, произтичаща от различни режими на ДДС

Важен фактор за успеха на стратегията за цифров единен пазар е данъчното облагане в цифровия сектор, тъй като е очевидно, че европейското и националното данъчно законодателство не са пригодени към реалностите на цифровата икономика и водят до избягване на данъци и нелоялна конкуренция. ЕИСК е съгласен с подхода на Комисията по отношение на ДДС (а именно съсредоточаване по-скоро върху мястото, където се намира клиентът, а не върху мястото, където е установен доставчикът на услуги), както и на принципа на пряко данъчно облагане, който гарантира, че печалбата се облага на мястото, където е генерирана стойността. ЕИСК подкрепя Комисията и в усилията ѝ да намали административната тежест върху предприятията в резултат на различни режими на ДДС. Що се отнася до подточка iv), по-простото решение би било дерогациите да обхванат и транзакциите в рамките на ЕС.

⁽³⁾ Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 27.12.2006 г., стр. 36).

4.2. Създаване на подходящи условия за разцвет на цифровите трежи и услуги.

4.2.1. Законодателни предложения за реформа на съществуващите правила в областта на далекосъобщенията

Очевидната разлика между Европа, Азия и САЩ в сектора на далекосъобщенията е разпокъсаността на европейския пазар. С цел да се създадат организации, които разполагат с инвестиции и научноизследователски капацитет в размерите, необходими за да бъдат конкурентни в световен мащаб, при всяко преразглеждане следва също така да се взема предвид капацитетът на доставчиците на интернет комуникационни услуги от първи и втори ред с оглед на експоненциалното нарастване на цифровия трафик. В прегледа следва също така да има стремеж към постигането на балансирано решение на въпроса за неутралността на мрежата. Доколкото аудио-визуално съдържание се предоставя и ще бъде предоставяно през интернет, телекомуникационните оператори трябва да имат свободата да отговарят на очакванията на потребителите по отношение на качеството и бързината на доставка.

Що се отнася до предложенията на Комисията, Комитетът приветства запазващия се акцент върху защитата на потребителите, наред със стремежа към намаляване на фрагментацията и засилване на хармонизацията.

4.2.2. Преглед на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги

Очевидно е, че съществуват големи разлики между уредбата по отношение на лицензираните радио- и телевизионни оператори и нерегулираните доставчици на услуги. Границите се размиват допълнително от препредаването на регулирано съдържание чрез широколентов достъп и множество уебсайтове, разпространяващи видео по поръчка (VOD), безбройните блогъри в новинарското пространство и електронния вариант, в който междуременно се предлагат повечето вестници.

Въпреки това Комитетът изразява съмнение, че е желателно да се прави опит за унифицирано регулиране на всички услуги. Линеиното разпръскване трябва да се придържа към стандартите поради задълженията за извършване на обществени услуги и поради това, че изборът на зрителя е ограничен. Контролът на достъпа до широколентови интернет страници е отговорност на потребителя, също както и родителският контрол. Като се има предвид динамиката в аудио-визуалната индустрия, своевременен преглед и промени ще бъдат необходими, но трябва да се постигне баланс.

4.2.3. Цялостен анализ на ролята на платформите на пазара, включително незаконното съдържание в интернет

Ясно е, че програмата на ЕС в областта на цифровите технологии зависи до голяма степен от платформите и напредва с тяхна помощ, какъвто е случаят и в други региони на света. Успехът на основните платформи им донесе господстващо положение, с което не трябва да се злоупотребява. ЕИСК обаче предупреждава Комисията, че не би трябвало да възпрепятства дейността на тези компании, само защото те са както големи, така и успешни. Това крие риск от поставянето на пречки пред развитието на цифровия единен пазар в Европа.

Имайки предвид тези съображения, петте точки за действие, предложени от Комисията, са разумни и обмислени. Те имат потенциала да увеличат полезността на платформите в цифровия единен пазар. Особено важно е Комисията да възприеме балансиран подход и да не пренебрегва законните търговски интереси на платформите.

4.2.4. Преглед на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот в електронните комуникации.

ЕИСК подкрепя този подход към защитата на личните данни. ЕИСК не е убеден, че настоящото положение на „правото да бъдеш забравен“ може да бъде запазено в дългосрочен план, тъй като сегашното тълкуване от страна на ЕС е твърде широко и тъй като е технически трудно да се поддържа това право в глобалния интернет. Комитетът настоятелно призовава Комисията да прецизира това „право“ на защита на уязвимите потребители, така че да се гарантира глобалното му възприемане.

4.2.5. Изграждане на договорно публично-частно партньорство за киберсигурност

В цифровата икономика различните етапи от веригата на добавената стойност не познават граници и надхвърлят националното измерение, което във висока степен благоприятства киберпрестъпността. ЕИСК приветства факта, че стратегията за цифров единен пазар предвижда партньорство с предприятията в сектора на киберсигурността, благодарение на което най-после да се формира отдавна заявената култура на управление на риска и на ефективен обмен на информацията.

Комисията обаче е пропуснала един аспект на киберпрестъпността: информационните и комуникационните технологии предлагат възможности за кибернадзор, които има риск да бъдат използвани за контрол на данни и лична комуникация в ущърб на индивидуалната свобода, или дори за шпиониране на държави и техните правителства. Във връзка с това ЕИСК смята, че трябва да се организира обмен на информация и да се подобри капацитетът за разкриване и реакция на равнището на ЕС.

Комисията не посочва обхвата на предложеното партньорство, очакваните резултати или партньорските структури (един или няколко партньори). Комитетът обръща внимание и върху мащаба на пазарните инвестиции в киберсигурността понастоящем. Поради тези причини Комитетът не може да коментира предложението, преди да има повече информация.

4.3. **Максимално увеличаване на потенциала за растеж на цифровата икономика**

4.3.1. *Инициативи относно собствеността върху данните, свободното движение на данни (напр. между доставчиците на компютърни услуги „в облак“) и европейските компютърни услуги „в облак“*

ЕИСК отчита наличието на конфликт в средата от „големи информационни масиви“ между сигурността на личните данни и необходимостта от агрегиране на личните данни в мега анализи за икономически, социални и медицински цели. ЕИСК призовава настоятелно Комисията да използва планирания преглед, за да разреши този конфликт.

4.3.2. *Приемане на план за приоритетни стандарти в областта на ИКТ и разширяване на европейската рамка за оперативна съвместимост за обществените услуги*

ЕИСК подкрепя тази инициатива. Наистина, чрез международни комитети се постига известно равнище на стандартизация на хардуери и софтуерни системи, но очевидно съществуват много широки възможности за стандартизация и оперативна съвместимост на секторно равнище, на равнище прилагане и на равнище приложения с огромен потенциал за увеличаване на стойността и значението на цифровия единен пазар.

4.3.3. *Нов план за действие за електронно управление, включително инициатива за принципа на еднократно подаване на информация към публичните администрации и инициатива за свързаност на търговските регистри*

Отговорността за електронното управление е на държавите членки. В това отношение има лидери и изоставащи. Напредъкът към пълноценно функциониращо електронно управление е задължителна предпоставка за цифров единен пазар.

4.3.4. *Цифрови умения и опит*

Комисията не предвижда законодателна програма за цифровите умения и опит, оставяйки този въпрос на държавите членки. ЕИСК изразява разочарованието си от липсата на нови инициативи в тази област. Комитетът ще очаква поне съобщение на Комисията, включващо стандарти и най-добри практики. Освен това е необходимо да се постави акцент върху езиковата и математическата грамотност, тъй като те са основни компоненти на набора от цифрови умения.

Съобщението, което ЕИСК очаква, би трябвало да осигури рамка, адаптирана към различните етапи от живота, както и да съдържа всеобхватни предложения за обучение през целия живот. Рамката би трябвало да включва четири компонента: образование, заетост, пенсиониране и увреждания:

A ОБРАЗОВАНИЕ

A1 Начално образование — основни умения

A2 Средно образование — предвиждат се 2 направления:

— пълен набор от умения, така че учениците да бъдат подготвени да живеят и работят уверено в информационното общество;

— специален набор от цифрови умения на учениците, който да им дава възможност да упражняват на практика своите ИКТ умения, запълвайки недостига на умения, изпитван от сектора. Именно в този контекст трябва да се положат повече усилия, за да се постигне по-добър баланс между половете в информационните технологии.

A1 и A2 — в началното и средното образование е важно да се развива отговорното използване на цифровите умения.

A3 Висше образование — предвиждат се 2 направления:

- умения, свързани с всеки профил, включени в преподавания материал и изпитите, залегнали в учебните програми по инженерство, математика и биотехнологии;
- по-задълбочено технологично образование, което да подготвя студентите да заемат свободни работни места в технологичните отрасли.

Б ЗАЕТОСТ

- B1 Обучение, свързано с работата, осигурявано от работодателите, с постоянен акцент върху преквалификацията и непрекъснатото професионално развитие, за да се поддържа актуално равнището на уменията.
- B2 Обучение за безработните, което да бъде организирано от публичните органи с помощта на подходящи агенции.

В ПЕНСИОНИРАНЕ

- B1 Свързаните с информационното общество умения следва да бъдат всеобщо достъпни за онези, чиито живот и кариера са останали встрани от информационното общество
- B2 Специални програми в помощ на инвалидизираните лица, за да могат те да останат интегрирани в информационното общество.

Г УВРЕЖДАНЯ

Подкрепа на лицата с увреждания на всеки етап с цел да бъдат приобщени към информационното общество и да не го напускат дори при влошаване на увреждането.

От данните в съобщението на Комисията е видно, че във всяка възраст и във всеки регион има недостиг на умения. Комитетът счита, че само структурирана и контролирана програма във всяка държава членка може да гарантира, че малко на брой граждани (или на практика никой) ще останат извън информационното общество и цифровия единен пазар. ЕИСК нееднократно е призовавал за решителни действия по отношение на уменията. Във връзка със стратегията за цифровия единен пазар е време за действия от страна на Комисията.

Брюксел, 9 декември 2015 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS
